MINISTERUL EDUCAȚIEI

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE

Ediția a XXXIV-a, Târgu-Jiu, 18-21 aprilie 2022

Elemente de limbă latină și de cultură romanică

Clasa a VII-a

I. Traduceți următorul text în limba română: **(30 p.)**

[**Context**. Dedal găsește soluția pentru evadarea din labirintul în care el și fiul său, Icar, erau captivi pe insula Creta: confecționează aripi din pene lipite cu ceară. În timpul zborului, lucrurile nu merg însă conform planului...]

Pater Daedalus filio alas accommodat et dicit: „numquam prope solem volare debes." Primo Icarus patris docta verba memoria tenet*, sed postea in caeli altis regionibus iter facit. At solis radii ceram sensim dissolvebant.

* *memoria tenēre* = „a ține minte"

II. 1. Schimbați numărul tuturor cuvintelor flexibile din structurile *pater filio alas accommodat et dicit* și *in caeli altis regionibus iter facit*, fără să modificați celelalte categorii gramaticale – rescrieți astfel ambele secvențe de text: **(20 p.)**

2. a) Transcrieți din dicționar verbele latinești din care provin comenzile de pe tastele de computer din imaginile din dreapta. **(2 p.)**

b) Pentru fiecare dintre cele două verbe, extrageți din dicționar sensul cel mai potrivit pentru funcțiile (comenzile) tastelor respective. **(2 p.)**

3. Identificați în limba română câte două cuvinte cu valori morfologice diferite (de exemplu, un substantiv și un adjectiv), **al căror etimon (cuvânt de origine) să fie *caelum, sol* și *radius*.** **(6 p.)**

III. 1. Precizați câte un simbol (atribut) reprezentativ pentru zeii: **(10 p.)**
Iuno, Apollo, Mars, Minerva, Venus

2. Priviți cu atenție imaginile de mai jos și răspundeți cerințelor aferente: **(20 p.)**

a. New York (1892)

b. Paris (1808)

a) Identificați tipul de monument reprezentat în cele două imagini.
b) Prezentați pe scurt, într-un text de 60-80 de cuvinte, caracteristicile acestui tip de monument roman, precizând:
- rolul (scopul) său;
- o valoare greco-romană esențială, evidențiată de monument;
- principalele elemente arhitecturale;
- diferențele dintre cele două variante moderne ale monumentului (a și b).

c) Menționați două monumente antice similare, de la Roma, care au constituit sursa de inspirație pentru cele două monumente moderne de la New York și Paris.

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu.
Concurenții pot folosi dicționarul latin - român (sau latin - o limbă modernă).

MINISTERUL EDUCAȚIEI

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE
Ediția a XXXIV-a, Târgu-Jiu, 18-21 aprilie 2022
LIMBA LATINĂ
Clasa a IX-a

I. Oferiți o variantă de traducere în limba română: **(40 p.)**

Manevrele politice ale senonilor trezesc suspiciunea lui Caesar

Senonum civitas firma et magnae auctoritatis inter Gallos erat. Tum Senones regno domoque expulerunt[1] Cavarinum[2], quem[3] Caesar apud eos regem constituit[4] – eius frater Moritasgus adventu in Galliam Caesaris regnum obtinuit. At, praeter Haeduos Remosque, quos[3] praecipuo semper honore Caesar habuit, omnes fere civitates fuerunt suspiciosae nobis. (C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*, V, 54, text adaptat)

(1) v. *expello* (2) *Cavarinus, -i* – nume propriu
(3) forme ale pronumelui relativ *qui, quae, quod* = „care": *quem* – Ac. sg. masc.; *quos* – Ac. pl. masc.
(4) *constituo, -ere* = a pune, a desemna

II. 1. Analizați morfologic cuvintele subliniate din textul de mai sus (*adventu, praecipuo*). Menționați și formele lor de bază (de dicționar). **(12 p.)**

2. Precizați cazul și numărul pronumelor personale și demonstrative din text. **(6 p.)**

3. Schimbați numărul tuturor cuvintelor flexibile din structura *civitas firma et magnae auctoritatis*. **(4 p.)**

4. Treceți primul adjectiv din structura dată la punctul 3 la comparativ și superlativ, fără să schimbați celelalte categorii gramaticale. **(4 p.)**

5. Identificați în limba română câte două cuvinte cu valori morfologice diferite (de exemplu, un substantiv și un adjectiv)**, al căror etimon (cuvânt de origine) să fie *honos*, respectiv *rex*.** **(4 p.)**

III. Notați cu „A" afirmațiile de mai jos pe care le considerați adevărate și cu „F" pe cele false (de exemplu: a) – A; b) – F etc.). În cazul afirmațiilor false rescrieți enunțul, corectând eroarea/erorile de ordin istoric/mitologic: **(20 p.)**

a) Romulus fixează hotarele noului oraș pe colina Capitoliu și creează apoi Senatul, care era alcătuit din nobili romani, numiți *Patri*.
b) Al treilea rege roman, Tarquinius Superbissimus, de origine latină, construiește un mare templu pe colina Palatin.
c) Consulii aveau drept de *veto* la hotărârile Senatului.
d) *Aediles* erau funcționari publici ai statului roman, similari primarilor din zilele noastre.
e) Scipio Africanus l-a înfrânt pe atenianul Hannibal în al treilea război punic.

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu.
Concurenții pot folosi dicționarul latin - român (sau latin - o limbă modernă).

MINISTERUL EDUCAȚIEI

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE
Ediția a XXXIV-a, Târgu-Jiu, 18-21 aprilie 2022
LIMBA LATINĂ
Clasa a X-a

I. Oferiți o variantă de traducere a textului din limba latină în limba română: **(40 p.)**

Galii râd de romani, dar superioritatea tehnologică a romanilor îi sperie în cele din urmă

După aceea, dușmanii se retrăseseră în oraș, fiind înconjurați de un val de pământ cu o circumferință de 12.000 de pași, cu forturi așezate la intervale apropiate. Ubi[1], vineis **actis**, aggere extructo, turrim procul constitui viderunt, primum irridere ex **muro** atque increpitare **vocibus** [coeperunt][2], quod[3] tanta machinatio a tanto spatio instrueretur[3]: quibusnam[4] manibus aut quibus viribus praesertim homines tantulae staturae (nam plerumque omnibus Gallis prae magnitudine corporum suorum nostra brevitas contemptui est) tanti oneris turrim in muro posse sese collocare confiderent[5]? *Când au văzut însă că, într-adevăr, se mișcă și se apropie de ziduri, fiind tulburați de noua și neobișnuita arătare, au trimis îndată la Caesar soli care să ceară pacea.* (C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*, II, 30-31)

(1) *ubi* (aici) = „când” (2) *coeperunt* = au început (3) *quod instrueretur* = „că/fiindcă era construit(ă)”
(4) *quibusnam* – v. *quisnam* (adjectiv pronominal; cazul și numărul se deduc după terminația *-ibus*)
(5) *confiderent* = ar crede

II. 1. Precizați cazul și funcția sintactică a cuvintelor îngroșate din textul de mai sus: **(12 p.)**
actis, (ex) muro, vocibus

2. Identificaţi în text – în cazul în care există – şi rescrieţi pe foaia de concurs: **(8 p.)**

a) un substantiv de declinarea a V-a, cu funcție de complement de agent;
b) un substantiv de genul neutru, cu funcție de complement circumstanțial de loc;
c) un verb la modul infinitiv, cu funcție de complement direct;
d) un verb de conjugarea a III-a, la modul conjunctiv, timpul imperfect.

N.B. Precizați explicit dacă anumite forme/structuri solicitate nu se regăsesc în text.

III. Traduceţi textul de mai jos în limba latină: **(30 p.)**

„De ce (*quid*) să urmăriți (*sector*) această pradă (*praeda*) foarte măruntă (*miser*)? La Aduatuca [1] romanii și-au adunat (*confero*) toate bogățiile (*fortuna*)...”. Întrucât li se oferise (*offero*) astfel (*ita*) speranța (*spes*), germanii se folosesc (*utor*) de aceeași călăuză (*dux*), prin a cărei informare (*indicium*) aflaseră (*cognosco*) aceste lucruri.

(după *De bello Gallico*, VI, 35)

1. *Aduatuca, -ae* – numele unei așezări celtice

N.B. Structura subliniată trebuie redată printr-o construcție participială absolută (Ablativ absolut).

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu.
Concurenții pot folosi dicționarul latin - român (sau latin - o limbă modernă).

MINISTERUL EDUCAȚIEI

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE

Ediția a XXXIV-a, Târgu-Jiu, 18-21 aprilie 2022

LIMBA LATINĂ

Clasa a XI-a

I. Oferiţi o variantă de traducere literară a următorului text, din limba latină în limba română: (**50 p.**)

Negocieri de predare: termenii generozității lui Caesar

Dum paucos dies ad Vesontionem[1] rei frumentariae commeatusque causa [Caesar] moratur, ex percontatione nostrorum vocibusque Gallorum ac mercatorum, qui ingenti magnitudine corporum Germanos, incredibili virtute atque exercitatione in armis esse praedicabant (saepenumero sese cum his congressos ne vultum quidem atque aciem oculorum dicebant ferre potuisse), tantus subito timor omnem exercitum occupavit ut non mediocriter omnium mentes animosque perturbaret. Hic primum ortus est a tribunis militum, praefectis, reliquisque qui, ex urbe amicitiae causa Caesarem secuti, non magnum in re militari usum habebant. (C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*, I, 39)

(1) *Vesontio, -onis* – așezare galică

II. Citiţi cu atenţie următoarele texte bilingve: (**40 p.**)

a) Quo etiam maiore sunt isti [1] odio supplicioque digni, qui non solum vestris domiciliis atque tectis sed etiam deorum templis atque delubris sunt funestos ac nefarios ignes inferre conati. Quibus ego si me restitisse dicam, nimium mihi sumam et non sim ferendus; ille, ille Iuppiter restitit; ille Capitolium, ille haec templa, ille cunctam urbem, ille vos omnes salvos esse voluit! Dis ego immortalibus ducibus hanc mentem, Quirites, voluntatemque suscepi atque ad haec tanta indicia perveni. (Cicero, *In Catilinam*, III, 22/IX)

„Iată de ce ăștia [1] sunt vrednici de o și mai mare ură și pedeapsă; au încercat să dea foc – sinistre și blestemate flăcări! – nu numai locuințelor și proprietăților voastre, dar până și templelor și sanctuarelor zeilor. Dacă aș spune că eu sunt cel care le-am stat împotrivă, mi-aș atribui un merit prea mare și aș fi de nesuportat. El, el, Iuppiter, i-a împiedicat! El a vrut să salveze Capitoliul, el, aceste temple, el, întregul oraș, el, pe voi toți! Numai sub conducerea zeilor nemuritori, cetățeni, am avut această inspirație și această voință și am ajuns la aceste dovezi atât de numeroase.” [1] aliații, complicii și susținătorii lui Catilina

b) Quid [2] enim est aut tam admirabile […] aut tam potens tamque magnificum, quam populi motus, iudicum religiones, senatus gravitatem unius oratione converti? Quid [2] tam porro regium, tam liberale, tam munificum, quam opem ferre supplicibus, excitare adflictos, dare salutem, liberare periculis, retinere homines in civitate? Quid [2] autem tam necessarium, quam tenere semper arma, quibus vel tectus ipse esse possis vel te ulcisci lacessitus? (Cicero, *De oratore*, I, VIII, 31-32)

„Ce [2] este, așadar, atât de demn de admirație […] sau atât de puternic și atât de măreț, pe cât este să poți influența decisiv prin discursul unui singur om tulburările poporului, convingerile religioase ale judecătorilor, puterea Senatului? Apoi, ce este atât de regal, atât de distins, atât de darnic, pe cât este să poți oferi [prin discurs] ajutor suplicanților, să-i poți îmbărbăta pe cei vătămați, să dai siguranță, să eliberezi de primejdii, să asiguri drepturile garantate de cetățenie? Ce este, pe de altă parte, atât de necesar, pe cât este a avea armele mereu pregătite, cu care fie să te protejezi pe tine însuți, fie, dacă ai fost atacat de cineva, să te poți răzbuna?”

[2] se referă la oratorie; întregul discurs al lui Crassus exaltă puterea extraordinară a oratoriei, atât pentru individ, cât și, mai ales, pentru societate.

Redactați o analiză literară comparativă a textelor date, luând în considerare următoarele repere:

- comentarea puterii discursului din perspectiva teoriei și a practicii ciceroniene, așa cum se reflectă în textele date, cu identificarea cuvintelor-cheie prin care se manifestă concret această putere în textul b);
- argumentarea, pe baza textului și a contextului discursului (publicul, statutul politic al oratorului, cei numiți *isti* etc.), a răspunsului la întrebarea dacă poate fi sau nu considerată vehemența ciceroniană din textul a) o formă de discurs al urii (așa-numitul *hate speech*) – prin raportarea la ultima secvență din textul b);
- identificarea a patru figuri de stil diferite şi comentarea rolului lor în evidențierea/nuanțarea ideilor ciceroniene (câte două pentru fiecare text analizat).

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu.
Concurenții pot folosi dicţionarul latin - român (sau latin - o limbă modernă).

MINISTERUL EDUCAȚIEI

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE

Ediţia a XXXIV-a, Târgu-Jiu, 18-21 aprilie 2022

LIMBA LATINĂ

Clasa a XII-a

I. Oferiţi o variantă de traducere literară a următorului text, din limba latină în limba română: **(50 p.)**

Cruzimea fără limite a guvernatorului Siciliei

Levia sunt haec in hoc reo. [...] Non vult populus Romanus obsoletis criminibus accusari Verrem, nova postulat, inaudita desiderat; non de praetore Siciliae, sed de nefario tyranno fieri iudicium arbitratur. Includuntur in carcerem condemnati [...]. Patres hi quos videtis iacebant in limine, matresque miserae pernoctabant ad ostium carceris ab extremo conspectu liberum exclusae; quae nihil aliud orabant nisi ut filiorum suorum postremum spiritum ore excipere liceret. Aderat ianitor carceris, carnifex praetoris, mors terrorque sociorum et civium Romanorum, lictor Sextius, cui ex omni gemitu doloreque certa merces comparabatur. "Ut adeas, tantum dabis, ut cibum tibi intro ferre liceat, tantum." Nemo recusabat. (M. Tullius Cicero, *In Verrem*, II.5, 117-118)

II. Citiți cu atenție următoarele versuri:

Otium, Catulle, tibi molestum est:
otio exsultas nimiumque gestis;
otium et reges prius et beatas
perdidit urbes. (Catullus, *Carmina*, LXI, 13-16)

„Tihna, o, Catullus, pentru tine-i un prăpăd.
Tu te scalzi în ea și te bucuri peste fire;
tihna și fericele cetăți și pe-ai lor regi
odinioar-a nimicit."

Otium divos rogat in patenti
prensus Aegaeo, simul atra nubes
condidit lunam neque certa fulgent
sidera nautis;
otium bello furiosa Thrace,
otium Medi pharetra decori,
Grosphe, non gemmis neque purpura ve-
nale neque auro.
Non enim gazae neque consularis
summovet lictor miseros tumultus
mentis et curas laqueata circum
tecta volantis.
Quid brevi fortes iaculamur aevo
multa? Quid terras alio calentis
sole mutamus? Patriae quis exul
se quoque fugit? (Horatius, *Carmina*, II, XVI, 1-12, 17-20)

„Liniște de la zei cere cel ce-i prins
în largul Egeii, când norii negri
luna o ascund și corăbierului nu-i mai lucesc
aprinsele stele;
liniște cere Thracia turbată-n război
liniște vor mezii cu-a lor tolbă de săgeți,
liniștea, Grosphus, pe care n-o pot cumpăra nici
nestematele, nici purpura, nici aurul.
Nici comorile, nici consularul lictor
zbuciumele triste nu scot din minte,
nici grijile ce dau roată deasupra
palatelor alese.
De ce, încrezuți în scurta viață, vânăm
atât de multe? Și de ce căutăm noi soarele
altor pământuri? Oare poate cel ce-a fugit de-aici
să fugă și de sine?

Redactați o analiză literară comparativă a versurilor propuse, prin care să evidențiați semnificațiile și implicațiile conceptului de *otium* în literatura latină. Concentrați-vă asupra următoarelor aspecte: **(40 p.)**

- încadrarea succinctă, dar pertinentă, a strofei catulliene în contextul poeziei din care a fost extrasă
- analiza comparativă a conceptului central în cele două texte – în ce măsură este același *otium*?
- motive literare, idei filosofice și imagini poetice asociate conceptului de *otium*; dialectica *otium – negotium*
- identificarea a trei figuri de stil diferite şi comentarea rolului lor în construcţia ideilor poetice

Analiza literară va fi axată pe valorificarea textelor date. Nu vor fi punctate aspecte biobibliografice generale.

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu.
Concurenții pot folosi dicţionarul latin - român (sau latin - o limbă modernă).